

Podklady pre prípravu metodiky služobných zákrokov

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Agentúra na podporu výskumu a vývoja

**AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA**

Členovia riešiteľského kolektívu (pplk. doc. JUDr. Mgr. Jana Šimonová, PhD. a pplk. doc. JUDr. Mgr. Janka Hašanová, PhD.) projektu APVV-17-0217 s názvom *Služobné zákroky príslušníkov Policajného zboru a aplikácia zásady primeranosti z trestnoprávneho a administratívnoprávneho hľadiska* boli v rámci prípravy novej metodiky služobných zákrokov, ktorej garantom je Odbor výcviku P PZ, oslovení k riešeniu viacerých právnych otázok, ktoré sa priamo týkajú služobných zákrokov a používania donucovacích prostriedkov. Analýzou právnych predpisov a relevantnej judikatúry vybraní členovia riešiteľského kolektívu vypracovali právny názor, ktorý bol následne zapracovaný do textu metodiky služobných zákrokov.

OTÁZKY

1. Môže policajt pri služobnom zákroku použiť teleskopický obušok, ktorý mu nebol pridelený ako služobný, ak má rovnaké parametre ako teleskopický obušok zavedený a používaný v PZ? (základným predpokladom je, že policajt bol k jeho používaniu vycvičený)

V zmysle § 50 ods. 2 zákona o PZ (prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku) môže teleskopický obušok použiť každý príslušník PZ za predpokladu, že nastane aspoň jeden zo zákonných dôvodov jeho použitia uvedených v § 51 ods. 1 zákona o PZ:

Policajt je oprávnený použiť prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, aby:

- a) zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby pred útokom, ak sa po výzve od útoku neupustí, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude pokračovať,
- b) zabránil výtržnosti, ruvačke, úmyselnému poškodzovaniu majetku alebo inému hrubému správaniu, ktorým je porušovaný verejný poriadok,
- c) predviedol, zaistil, zatkol, zadržal alebo dodal do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody osobu, ktorá kladie aktívny odpor,
- d) zabránil násilnému vstupu nepovolaných osôb do strážených objektov alebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
- e) prekonal aktívny odpor vykázananej osoby podľa § 27a,
- f) zabránil nebezpečnému konaniu, ktorým sa bezprostredne ohrozuje alebo narušuje bezpečnosť alebo plynulosť železničnej dopravy.

Zákon neustanovuje žiadne parametre, ani kritériá na obušok ako donucovací prostriedok policajta, zákon neurčuje, či je možné použiť výlučne obušok pridelený ako služobný, alebo policajt použiť iný obušok. Z hľadiska zákona je podstatné len to, aby policajt použil obušok výlučne v prípadoch, kedy mu zákon v § zmysle § 51 ods. 1 jeho použitie umožňuje.

V zmysle interných predpisov, ktorými je povinný riadiť sa každý príslušník PZ, je však podmienkou na používanie teleskopického obušku vo výkone služby jeho systemizácia, ktorá sa viaže na funkčné miesto. Následne policajt, ktorý má pridelený služobný obušok, musí byť na jeho používanie vycvičený. Podľa interných predpisov policajt nemôže použiť iný obušok ako ten, ktorý mu bol pridelený ako služobný. Výnimku by predstavovalo konanie v nutnej obrane alebo krajnej núdzi, kedy by policajt mohol použiť akýkoľvek predmet, ktorý má k dispozícii (samozrejme, ak sú splnené kritériá nutnej obrany a krajnej núdze v zmysle Trestného zákona).

Znamená to, že ak by policajt použil pri služobnom zákroku teleskopický obušok, ktorý mu nebol pridelený ako služobný, tak neporuší zákon o PZ. Jeho zákrok by bol vo vzťahu k osobe, voči ktorej ho policajt použil (za predpokladu, že bol použitý primerane) vyhodnotený ako vykonaný v súlade so zákonom o PZ. Pri vykonávaní služobných zákrokov policajt koná v mene Policajného zboru, ktorý v zmysle § 1 ods. 3 zákona o PZ sa vo svojej činnosti riadi ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná – teda výlučne právnymi predpismi.

Policajt by však porušil interný predpis a mohol by byť disciplinárne postihnutý, keďže v zmysle zákona č. 73/1998 Z. z. je policajt povinný rešpektovať aj interné predpisy.

Z uvedeného vyplýva, že sa policajtom neodporúča používať iný ako služobný obušok z dôvodu, že môžu byť postihnutí disciplinárne.

- 2. Ako sa bude v prípade použitia iného predmetu majúceho povahu použitia obušku (napr. drevená alebo kovová tyč), tento zákrok posudzovať (bude tento predmet považovaný za prostriedok na prekonanie odporu a odvrátenie útoku alebo bude hodnotený ako postup v rámci nutnej obrany a krajnej núdze)?**

Prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku taxatívne vymedzuje § 50 ods. 2 zákon o PZ. Rozumieme nimi len obušky, obranné tyče, obranné štíty, slzotvorné prostriedky a elektrické paralyzátory. Iné technické prostriedky nemožno považovať za prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku v zmysle zákona. Ich použitie by bolo možné len pri splnení zákonných podmienok nutnej obrany a krajnej núdze.

- 3. V ktorých podmienkach môže policajt použiť slzotvorný prostriedok proti páchatel'ovi, ktorý kladie len pasívny odpor?**

Policajt nemôže použiť proti páchatel'ovi, ktorý kladie pasívny odpor slzotvorný prostriedok, pretože zákon v § 51 ods. 1 zákona o PZ explicitne vymedzuje podmienky použitia prostriedkov na prekonanie odporu a odvrátenie útoku (medzi ktoré patrí aj slzotvorný prostriedok). V zmysle uvedeného voči pasívnemu odporu sa použitie slzotvorného prostriedku nepripúšťa. Zákon umožňuje v prípade pasívneho odporu použiť len hmaty a chvaty.

- 4. Pokiaľ páchatel' nereaguje na výzvy policajtov, aby si ľahol na zem, môžu ho policajti donútiť k uposlúchnutiu výzvy napríklad úderom teleskopickým obuškom na nohu?**

V prípade pasívneho odporu nemôžu použiť teleskopický obušok, keďže ide o prostriedok na prekonanie odporu a odvrátenie útoku a jeho použitie je možné len z dôvodov uvedených v § 51 ods. 1 zákona o PZ. Ak páchatel' nekladie aktívny odpor, len nereaguje na výzvy a je pasívny, môžu použiť len hmaty a chvaty.

V prípade aktívneho odporu už môžu použiť teleskopický obušok s dodržaním zákonných a taktických zásad a podmienok.

- 5. Páchatel' neuposlúchol výzvu a začal náhle skracovať vzdialenosť smerom k policajtovi. Ten mal už vytasený teleskopický obušok a v okamihu skracovania vzdialenosti medzi páchatel'om a policajtom začne svoju výzvu zdôrazňovať švihom obušku do vzduchu smerom proti páchatel'ovi. Týmto spôsobom chce posilniť svoju výzvu a donútiť páchatel'a k uposlúchnutiu výzvy. Ak ale páchatel' aj napriek tomu postupuje vpred a došlo by ku kontaktu s obuškom, a tým k úrazu páchatel'a, postupoval by policajt v súlade so zákonom?**

Policajt musí vedieť vyhodnotiť situáciu a nebezpečenstvo, ktoré hrozí jemu alebo iným osobám. V prípade aktívneho útoku voči jeho osobe môže použiť teleskopický obušok. V prípade pasívneho odporu (neuposlúchnutiu) môže použiť len hmaty a chvaty. Ak však páchatel' skracuje vzdialenosť, kráča smerom k policajtovi, nejde o pasívnu činnosť, ide

o aktívnu činnosť a v takom prípade prichádza do úvahy aj použitie teleskopického obušku najmä s poukazom na § 51 ods. 1 písm. a), v zmysle ktorého je policajt oprávnený použiť aj prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, aby zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby pred útokom, ak sa po výzve od útoku neupustí, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude pokračovať.

6. Za akých podmienok sa policajt môže presvedčiť, či eskortovaná osoba opačného pohlavia nemá pri sebe zbraň?

Akonáhle je dôvod na vykonanie eskorty osoby predvádzanej, zaistenej, zadržanej alebo zatknutej osobe alebo osoby kladie aktívny odpor alebo napáda iné osoby alebo policajta, alebo poškodzuje majetok, realizuje policajt bezpečnostnú prehliadku. Bezpečnostná prehliadka, účelom ktorej je zistiť či osoba, voči ktorej sa vykonáva služobný zákrok, má pri sebe zbraň, je vykonávaná policajtom podľa § 22 zákona o PZ, v zmysle ktorého je policajt oprávnený presvedčiť sa, či osoba, nemá pri sebe zbraň, a ak ju má, odňať ju. Zákon nedefinuje v danom prípade nevyhnutnosť, že osoba policajta musí byť rovnakého pohlavia ako osoba, voči ktorej sa zakročuje a vykonáva sa bezpečnostná prehliadka. Povinnosť, aby úkon realizovala výlučne osoba rovnakého pohlavia je podľa zákona o PZ upravená len pri oprávnení na snímanie identifikačných znakov podľa § 20a zákona o PZ a to len v prípade, ak ide o zisťovanie telesných znakov a meranie tela.

Pri vykonaní osobnej prehliadky podľa Trestného poriadku je povinnosť, aby policajt, ktorý ju vykonáva, mal rovnaké pohlavie ako osoba.

7. Policajt vykonáva cestnú kontrolu vozidla, ale vodič odmieta spolupracovať a po výzve na predloženie dokladov potrebných na vedenie vozidla sa vo vozidla uzamkne a nechce odísť. Môže v takom prípade policajt rozbiť okno vozidla teleskopickým obuškom a v prípade potreby použiť proti vodičovi aj slzotvorný prostriedok?

Nie, policajt nemôže rozbiť okno, ani použiť slzotvorný prostriedok, ak nemá výslovnú obavu, že je ohrozený život alebo zdravie osoby.

Vodič, ktorý je uzamknutý vo vozidle vykazuje tzv. pasívny odpor, ktorým sa rozumie činnosť osoby, pri ktorej osoba bráni vykonaniu alebo dokončeniu služobného zákroku vykonávaného policajtom tým, že odmieta uposlúchnuť výzvu, príkaz a požiadavku zakročujúceho policajta. Osoba pri pasívnom odpore nevyvíja aktívnu svalovú činnosť. V prípade pasívneho odporu má policajt obmedzené možnosti použitia donucovacích prostriedkov.

Podľa § 29 zákona o Policajnom zbore disponuje policajt oprávnením otvoriť byt, ktorým sa v zmysle uvedeného zákona rozumie aj iný uzavretý priestor, napr. vozidlo. Ak chce však policajt úspešne vyriešiť vzniknutú situáciu, musí konať premyslene a jeho postup musí byť v prísnom súlade so zákonom, pretože už pri malom zaváhaní môže dôjsť k porušeniu zásady zákonnosti a primeranosti a služobný zákrok bude vykonaný v rozpore s právnymi predpismi a policajt, ktorý ho realizoval, môže byť potrestaný. Pri vyhodnocovaní, či je možné otvoriť vozidlo, treba sledovať správanie vodiča, keďže dôvod na otvorenie vozidla je len ten, že je dôvodná obava, že je ohrozený život alebo vážne ohrozené zdravie osoby, alebo hrozí závažná škoda na majetku a vec neznesie odklad alebo ak sa vo vozidle zdržuje páchatel' úmyselného trestného činu a nerešpektuje výzvy polície na jeho opustenie, prípadne, ak vznikne dôvodné podozrenie, že sa vo vozidle nachádza zomretá osoba.

Na vykonanie tohto oprávnenia je policajt povinný zabezpečiť prítomnosť nezúčastnenej osoby; nemusí tak urobiť, ak by mohlo dôjsť k ohrozeniu jej života alebo zdravia alebo ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania.

Otvorením vozidla sa však nesmie sledovať iný účel, než je uvedený v odseku 1 alebo 2.

Ak vodič vozidla nereaguje na výzvy policajta, tvári sa neprítomne, resp. predstiera, že spí, policajt by v dôvodnej obave, že je ohrozený život alebo vážne ohrozené zdravie osoby a vec neznesie odklad, mohol otvoriť vozidlo (napr. rozbitím okna teleskopickým obuškom), vstúpiť do vozidla a vykonať opatrenia na odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva. V zmysle zákona by sa však otvorením vozidla nesmel sledovať iný účel, než záchrana života alebo zdravia osoby. Teda nemohol by pokračovať v cestnej kontrole a vyžadovať predloženie dokladov potrebných na vedenie vozidla.

V prípade, ak policajti nezvolia správny postup, a napr. budú dôvodiť, že vozidlo násilne otvorili preto, že vodič len odmietal spolupracovať, hoci bolo jasné, že je pri vedomí a robí to úmyselne, vystavujú sa nebezpečenstvu, že vodič, bude požadovať nielen náhradu škody vzniknutej na vozidle, ale policajt sa vystaví aj nebezpečenstvu disciplinárneho stíhania za nezákonne vykonaný služobný zákrok.

8. Je možné použiť vyššie uvedený postup aj v prípade, ak je vo vozidle spolujazdec (nezúčastnená osoba)?

Vid' odpoveď k otázke 7. Zásadne nie je možné otvoriť vozidlo pri bežnej cestnej kontrole. Pri pasívnom odpore nie je možné použiť slzotvorné prostriedky, ani proti vodičovi ani spolujazdcovi.

9. Je možné vykonať úder strelnou zbraňou s nábojom v nábojovej komore?

Podľa § 59 zákona o PZ je policajt oprávnený použiť úder strelnou zbraňou v nutnej obrane, spravidla pri zápase s útočníkom, ak jeho odpor nemôže prekonať iným spôsobom. Zákon nedefinuje, či v danom prípade môže byť aj náboj v nábojovej komore, v tomto prípade ide výlučne o taktickú otázku. Ak by aj došlo k výstrelu, tým, že zákon umožňuje použiť úder zbraňou výlučne v nutnej obrane, čo je dôvodom aj na použitie samotnej zbrane, z hľadiska práva nie je náboj v nábojovej komore problém.

10. Je tasenie obušku alebo slzotvorného prostriedku už ich samotným použitím v zmysle zákonných ustanovení o použití donucovacích prostriedkov?

Nie.

11. Za akých podmienok môže policajt použiť taser, ak je ním vybavený a vycvičený?

Policajt je oprávnený použiť prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, aby

- a)zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby pred útokom, ak sa po výzve od útoku neupustí, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude pokračovať,
- b)zabránil výtrznosti, ruvačke, úmyselnému poškodzovaniu majetku alebo inému hrubému správaniu, ktorým je porušovaný verejný poriadok,
- c)predviedol, zaistil, zatkol, zadržal alebo dodal do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody osobu, ktorá kladie aktívny odpor,
- d)zabránil násilnému vstupu nepovolaných osôb do strážených objektov alebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
- e)prekonal aktívny odpor vykazanej osoby podľa § 27a,

f) zabránil nebezpečnému konaniu, ktorým sa bezprostredne ohrozuje alebo narušuje bezpečnosť alebo plynulosť železničnej dopravy.

Intenzita použitia donucovacieho prostriedku nesmie byť zjavne neprimeraná nebezpečnosti útoku. Taser sa napríklad neodporúča používať voči tehotným ženám, osobám ťažko zdravotne postihnutým, starším ľuďom, maloletým a mladistvým, ako aj osobám s nízkym BMI indexom. Dôvodom je práve zjavná neprimeranosť, keďže tieto osoby majú zvýšené riziko väčšej ujmy, konkrétne vážnejšieho zranenia alebo až úmrtia. Z pozitívneho hľadiska sa však odporúča používať voči agresívnemu páchatelovi, ako aj voči psychicky labilnej osobe ozbrojenej napr. nožom. Taktiež pri použití Tasera je potrebné dbať na minimalizáciu počtu a dĺžky expozícií, čo sa prejavuje objektívne v primeranosti dosiahnutia legálnych cieľov. Z hľadiska predmetnej zásady je nevyhnutné pred zahájením, ale aj pokračovaním expozície vyhodnotiť aktuálnu situáciu, ako aj správanie osoby, proti ktorej sa zakročuje a proti ktorej bol použitý Taser.

12. Kedy policajt môže vytlačiť alebo inak násilne zastaviť iné vozidlo služobným vozidlom bez toho, aby sa dopustil priestupku - dopravná nehoda?

V zmysle § 54 zákona o Policajnom zbore je policajt **oprávnený vytláčať** motorovými vozidlami len účastníkov zhromaždenia, športových a verejných kultúrnych podujatí, ak

- a) dochádza k narušovaniu pokojného priebehu podujatia a zvolávateľovi, organizátorovi alebo usporiadateľovi sa nepodarilo zabezpečiť nápravu,
- b) sa účastníci po skončení podujatia pokojne nerozídu,
- c) účastníci podujatia páchajú trestné činy a nápravu nemožno zaistiť iným spôsobom, najmä zákrokom proti jednotlivým páchatelom.
- d) Policajt podľa § 56 zákona o Policajnom zbore môže násilne zastaviť dopravný prostriedok služobným vozidlom, ak vodič dopravného prostriedku po opakovanej výzve alebo na znamenie dané podľa osobitných predpisov nezastaví a ak je
- e) bezohľadnou jazdou vážne ohrozený život, zdravie alebo majetok,
- f) dôvodné podozrenie, že sa v dopravnom prostriedku prepravujú páchatelia úmyselných trestných činov, hľadané osoby, zbrane, strelivo, výbušniny, omamné a psychotropné látky a jedy, veci pochádzajúce z trestnej činnosti alebo súvisiace s trestnou činnosťou,
- g) zrejme, že sa pokúsi o násilné vniknutie do strážených objektov lebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
- h) dôvodné podozrenie, že sa pokúsi o násilný prechod štátnej hranice.

V zmysle § 56 je policajt **oprávnený použiť** zastavovací pás alebo **iné prostriedky na násilné zastavenie dopravného prostriedku (najmä služobné vozidlo, povoz alebo stavebné mechanizmy)**, ktorého vodič po opakovanej výzve alebo na znamenie dané podľa osobitných predpisov nezastaví a ak je

- a) bezohľadnou jazdou vážne ohrozený život, zdravie alebo majetok,
- b) dôvodné podozrenie, že sa v dopravnom prostriedku prepravujú páchatelia úmyselných trestných činov, hľadané osoby, zbrane, strelivo, výbušniny, omamné a psychotropné látky a jedy, veci pochádzajúce z trestnej činnosti alebo súvisiace s trestnou činnosťou,
- c) zrejme, že sa pokúsi o násilné vniknutie do strážených objektov lebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
- d) dôvodné podozrenie, že sa pokúsi o násilný prechod štátnej hranice.

13. Za akých podmienok môže policajt použiť služobného psa ako donucovací prostriedok? Kedy s náhubkom a kedy bez náhubku?

- V zmysle § 53 zákona o Policajnom zbore je policajt oprávnený použiť služobného psa
- aby zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby, ak sa po výzve neupustí od útoku, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude pokračovať,
 - aby zabránil výtržnosti, ruvačke, úmyselnému poškodzovaniu majetku alebo inému hrubému správaniu, ktorým sa porušuje verejný poriadok alebo nebezpečnému konaniu, ktorým sa bezprostredne ohrozuje alebo narušuje bezpečnosť alebo plynulosť železničnej dopravy,
 - aby zabránil násilnému vstupu nepovolaných osôb do strážených objektov alebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
 - na prenasledovanie osoby na úteku, ak má byť zaistená, zadržaná, zatknutá alebo dodaná do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody,
 - aby donútil ukrývajúcu sa osobu, ktorá má byť zaistená, zadržaná, zatknutá alebo dodaná do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody, opustiť úkryt,
 - na stráženie predvedenej, zaistenej, zdržanej, zatknutej osoby alebo osoby, ktorá má byť dodaná do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody,
 - na prenasledovanie osoby, ktorá sa v blízkosti štátnej hranice na výzvu nezastaví, snaží sa uniknúť a nemôže byť iným spôsobom zadržaná,
 - na zaistenie svojej bezpečnosti alebo bezpečnosti inej osoby pri policajných prevozoch cudzincov cez územie Slovenskej republiky na štátnu hranicu susedného štátu.

Policajt používa služobného psa s náhubkom. Ak to povaha a intenzita útoku, prípadne prekonanie odporu osoby alebo charakter služobného zákroku vyžaduje, môže použiť služobného psa bez náhubku.

14. Ak policajt nie je zaradený v špeciálnom útvere, ale je vyškolený na použitie zásahovej výbušky, môže ju použiť pri služobnom zákroku?

Použitie zásahovej výbušky upravuje § 58 zákona o PZ, v zmysle ktorého je oprávnený policajt použiť zásahovú výbušku, ak sú splnené podmienky uvedené v § 58, a to: Policajt je oprávnený použiť zásahovú výbušku proti nebezpečnému páchatelovi, ktorý sa na výzvu nevzdá alebo sa zdráha opustiť úkryt. Policajt je oprávnený použiť zásahovú výbušku aj pri hromadnom narušení verejného poriadku a pri výtržnostiach na športových podujatiach.

Podľa účinného znenia zákona nemusí byť policajt zaradený v špeciálnom útvere, aby bol oprávnený použiť zásahovú výbušku. Interná úprava však predpokladá jeho preškolenie na použitie zásahovej výbušky.

15. Donucovací prostriedok hrozba namierenou strelnou zbraňou - kedy je to už hrozba a kedy taktický prvok, napr. Zbraň v taktickej polohe pri nohe, sklopená pred telom a pod.?

Použitie hrozby zbraňou upravuje § 60 zákona o PZ, v zmysle ktorého policajt je oprávnený použiť hrozbu zbraňou, aby:

- zaistil bezpečnosť inej alebo vlastnej osoby, ak vyzvaná osoba neupustí od útoku, útok bezprostredne hrozí, trvá alebo podľa všetkých známkov bude nasledovať,

- b) predviedol, zaistil, zatkol, zadržal, dodal do väzby alebo do výkonu trestu odňatia slobody osobu, ktorá kladie aktívny odpor,
- c) zabránil výtržnosti, ruvačke alebo inému hrubému správaniu, ktorým sa porušuje verejný poriadok,
- d) zabránil násilnému vstupu nepovolaných osôb do strážených objektov alebo na miesta, kde je vstup zakázaný,
- e) zabránil úteku prenasledovanej alebo stráženej osoby, ak má byť zaistená, zadržaná, zatknutá alebo dodaná do väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody,
- f) zabránil násilnému prekročeniu štátnej hranice.

Hrozba zbraňou je donucovacím prostriedkom, ak policajt dá výslovne najavo, že sa hodlá použiť zbraň v prípade, ak sa neupustí od protiprávneho konania. Za hrozbu zbraňou je možné považovať namierenie zbrane na páchatel'a, prenasledovanie páchatel'a s pripravenou zbraňou, prípadne aj hrozba bez namierenia zbrane, ktorá je použitá policajtom za účelom presvedčiť páchatel'a, aby upustil od protiprávneho konania. Hrozba zbrane je spojená so slovnou výzvou, aby osoba upustila od protiprávneho konania s výstrahou, že voči nej môže byť použitá zbraň.

Taktický prvok je namierená zbraň napr. vtedy, ak policajt nezakročuje proti páchatel'ovi, ktorý porušuje právne predpisy a nevykonáva služobný zákrok t. j. nehodlá použiť donútenie na zabránenie páchatel'ovi v protiprávnej činnosti (napr. počas výcviku, počas bežnej hliadkovej činnosti).

16. Aká je presná definícia nebezpečného páchatel'a? Akým spôsobom možno určiť osobu ako nebezpečného páchatel'a?

Definícia nebezpečného páchatel'a nie je právnym predpisom daná.

17. Čo sa rozumie formuláciou, že "nie je možné inak prekonať aktívny odpor"?

Podobnú formuláciu používa zákon o PZ v troch prípadoch:

- a) Podľa § 59 je policajt oprávnený použiť úder strelnou zbraňou v nutnej obrane, spravidla pri zápase s útočníkom, ak jeho odpor nemôže prekonať iným spôsobom.
- b) Podľa § 61 ods. 1 písm. c) je policajt oprávnený použiť zbraň, ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu jeho služobného zákroku.
- c) Podľa § 61a ods. 2: Policajt je pri služobných zárokoch oprávnený použiť gumové projektily, ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu služobného zákroku

Ani v jednom prípade zákon nevymedzuje, čo sa rozumie tým, že nie je možné inak prekonať odpor. Zásadne sa tým rozumie, že na dokončenie služobného zákroku nie je možné využiť miernejšie donucovacie prostriedky.

18. Je možné použiť služobnú zbraň v prípade útoku alebo priamej hrozby útoku proti skupine neozbrojených osôb?

Áno, ak je splnená aspoň jedna zákonná podmienka uvedená v § 61 zákona o PZ, v zmysle ktorého je policajt oprávnený použiť zbraň iba:

- a) v nutnej obrane a krajnej núdzi,
- b) ak sa nebezpečný páchatel', proti ktorému zakročuje, na jeho výzvu nevzdá alebo sa zdráha opustiť úkryt,
- c) ak nemožno inak prekonať odpor smerujúci k zmareniu jeho služobného zákroku,
- d) aby zamedzil útek nebezpečného páchatel'a, ktorého nemôže iným spôsobom zadržať,
- e) ak osoba, proti ktorej sa použila hrozba zbraňou alebo varovný výstrel do vzduchu, neuposlúchne výzvu policajta smerujúcu na zaistenie bezpečnosti inej alebo jeho vlastnej osoby,
- f) ak nemožno inak zadržať dopravný prostriedok, ktorého vodič bezohľadnou jazdou vážne ohrozuje život a zdravie osôb a na opakovanú výzvu alebo znamenie dané podľa osobitných predpisov nezastaví,
- g) aby odvrátil nebezpečný útok, ktorý ohrozuje strážený objekt alebo miesto, kde je vstup zakázaný, po márnej výzve, aby sa upustilo od útoku,
- h) aby zneškodnil zviera ohrozujúce život alebo zdravie osôb,
- i) aby v bezprostrednom priestore štátnej hranice prinútil zastaviť dopravný prostriedok, ktorého vodič na opakovanú výzvu alebo znamenie dané podľa osobitných predpisov²⁴) nezastaví.

Pred použitím zbrane je policajt povinný vyzvať osobu, proti ktorej zakročuje, aby upustila od protiprávneho konania, s výstrahou, že bude použitá zbraň. Pred použitím strelnnej zbrane je policajt povinný použiť tiež varovný výstrel. Od výstrahy a varovného výstrelu do vzduchu môže policajt upustiť len v prípade, keď je sám napadnutý alebo ak je ohrozený život alebo zdravie inej osoby alebo vec neznesie odklad. Pri použití zbrane je policajt povinný dbať na potrebnú opatrnosť, najmä aby nebol ohrozený život iných osôb a aby čo najviac šetril život osoby, proti ktorej zákrok smeruje.

19. Akým spôsobom je možné vyložiť ustanovenie, keď páchatel' odmieta uposlúchnuť výzvy policajta aj napriek tomu, že proti nemu použil hrozbu namierenou strelnou zbraňou alebo varovný výstrel, ale on stále nereaguje na výzvy a skracuje vzdialenosť smerom k policajtovi? Môže proti nemu policajt v takom prípade použiť služobnú zbraň?

Áno, bolo by možné použiť zbraň s poukazom na § 61 ods. 1 písm. e) ak osoba, proti ktorej sa použila hrozba zbraňou alebo varovný výstrel do vzduchu, neuposlúchne výzvu policajta smerujúcu na zaistenie bezpečnosti inej alebo jeho vlastnej osoby.

Ak sa osoba približuje k policajtovi, nerešpektuje jeho výzvy, je to možné považovať za aktívne konanie (aktívny odpor) a policajt je oprávnený použiť zbraň za predpokladu, že sa oprávnene domnieva, že miernejšie donucovacie prostriedky by boli neúčinné.

20. Je možné použiť služobnú zbraň proti útoku neozbrojenej osoby, ktorá má ale oproti policajtovi výraznú fyzickú prevahu a dá sa očakávať, že použitie iných donucovacích prostriedkov by bolo neúčinné?

Bolo by možné použiť zbraň s poukazom na § 61 ods. 1 písm. e) ak osoba, proti ktorej sa použila hrozba zbraňou alebo varovný výstrel do vzduchu, neuposlúchne výzvu policajta smerujúcu na zaistenie bezpečnosti inej alebo jeho vlastnej osoby,

21. Čo sa rozumie pod pojmom “vycvičený”, resp. ustanovuje zákon nejaké podmienky ohľadom frekvencie, typu, či rozsahu tohto povinného výcviku?

Nie, zákon neustanovuje podmienky ohľadom výcviku. Zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov v § 49 upravuje základné povinnosti nadriadeného, v zmysle písm. b) je nadriadený povinný zabezpečiť, aby podriadení policajti boli na výkon štátnej služby náležite vycvičení a vyškolení. Vykonávanie výcviku je ponechané na úpravu v interných predpisoch.